

Netwerk Ziezon
ziek zijn & onderwijs

Magazine over ziek
zijn en onderwijs

Ziezon

MAGAZINE

Het geheim van korte
lijnen in samenwerking

Examens doen in
het ziekenhuis

In verbinding door
KlasseContact

Medicijngebruik
in de klas

Inhoud

4 Landelijk dekkend netwerk

5 HOPE in Holland

6 Dat is een goede vraag...

10 Medicijngebruik in de klas

12 Verlies en Rouw

14 KlasseContact
Van aanvraag tot plaatsing

16 Regio en ziekenhuis:
1 leerling, 1 plan

18 Dubbel geslaagd!

20 Passend onderwijs
aan zieke leerling

Colofon

Ziezon is een eenmalige uitgave van Ziezon, landelijk netwerk ziek zijn & onderwijs.

Wilt u reageren?

Maanweg 174, 2516 AB Den Haag
Tel: 070- 315 41 00
netwerkziezon@onderwijsontwikkeling.nl
www.ziezon.nl

Redactie: Lucelle Verloop, Tim Kallenbach, Yentl Kiriwenno, Merijn van Grieken (artikelen) en Noortje Knulst.

Fotografie: Pim Muijs

Aan dit nummer werkten mee:

Ria Bakker, Ed Bontrop, Mark van den Bosch, Sabrina Everard, Jan Haverkate, Yvette Hoeben, Gülay Hommes, Rik van der Horst, Marije Kort, Deyenne Linschoten, Ria Oudeboon, Maaïke Slagter, Stijn Smink, Jildou Spoelstra.

Vormgeving: Vlijt Ontwerp, Annelies Jansen

Drukwerk: Hollandriderkerk

We bedanken iedereen die aan het maken van dit magazine heeft meegewerkt.

© Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande toestemming van Ziezon. Den Haag 2023.

10

Interview met **Rik van der Horst**

‘Ik heb flink op de trom moeten slaan’

12

Een gesprek met verlies- en rouwexpert **Ria Bakker**

14

Van aanvraag tot plaatsing

Dankzij KlasseContact kunnen langdurig en ernstig zieke kinderen toch hun lessen volgen

18

Dubbel geslaagd:
voor het leven en voor school

20

Samenwerkingsverband
passend onderwijs
aan zieke leerling

De consulent OZL maakt het verschil in het onderwijs aan chronisch zieke leerlingen

Wanneer kinderen en jongeren worden geconfronteerd met een chronische ziekte, blijkt naar school gaan niet meer zo vanzelfsprekend. Het lukt ze vaak niet om naar school te gaan vanwege lichamelijke problemen, behandelingen door artsen of opnames in het ziekenhuis of in een revalidatiecentrum. Voor de cognitieve ontwikkeling van deze kinderen en jongeren is het belangrijk dat zij het contact met de school en hun medeleerlingen niet verliezen. Bovendien draagt het volgen van onderwijs bij aan de levenskwaliteit. Door zoveel mogelijk met het onderwijs te kunnen meedoen, gaat het gewone leven door.

Scholen zijn verantwoordelijk voor het onderwijs aan zieke leerlingen. Het organiseren van onderwijs aan zieke leerlingen vraagt specifieke expertise, inzet én tijd. Scholen beschikken hier in de meeste gevallen niet over. Scholen in primair, voortgezet, (voortgezet) speciaal onderwijs en een deel van de zieke studenten in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) kunnen dan ook op grond van Wet Ondersteuning Onderwijs Zieke Leerlingen (WOOZ) hierbij worden ondersteund door een consulent onderwijsondersteuning zieke leerlingen (OZL).

Deze ondersteuningstaak is belegd bij de regionale onderwijsadviesbureaus (OAB's), verenigd in de Stichting OZL, en de Educatieve Voorzieningen (EV's) van de universitair medische centra. De OZL voorziening wordt gesubsidieerd door het Ministerie van

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en is dan ook kosteloos beschikbaar voor scholen. Samen met de school, leraar, ouders en andere betrokkenen kan een consulent OZL het onderwijs zo organiseren dat dit aansluit op de onderwijsbehoefte van de zieke leerling. Maatwerk staat hierbij centraal. Zo wordt de doorgaande leerlijn van de zieke leerlingen zo min mogelijk onderbroken, blijven leerlingen betrokken bij hun klas en houden zij contact met hun docenten en klasgenoten.

Er zijn momenteel circa 120 consulenten OZL werkzaam voor een OAB of een EV. Allen maken zij onderdeel uit van Ziezon. Ziezon is een landelijk netwerk en kenniscentrum voor onderwijs en ziek zijn. Het Netwerk Ziezon is een centraal informatiepunt voor ouders, scholen en leerlingen en wordt ondersteund door diverse landelijke belangenorganisaties en experts in het veld van ziektebeelden en onderwijs. Het ministerie heeft aan Onderwijsontwikkeling Nederland, vereniging van onderwijsadviesbureaus, de opdracht gegeven het Netwerk Ziezon, in afstemming met de Nederlandse Federatie van UMC's, vorm te geven en te coördineren.

Dit magazine, uitgegeven door Ziezon, is voor scholen, ouders, leerlingen en verder iedereen die betrokken is bij het onderwijs aan zieke leerlingen. In het magazine laten we zien wat dit onderwijs inhoudt én hoe u met ons in contact kunt komen als dat nodig is. ♦

Margreet de Vries,
directeur-bestuurder
Onderwijsontwikkeling
Nederland

Jet Strijker,
hoofd van het cluster
ontwikkelingsgerichte
zorg in het Wilhelmina
Kinderziekenhuis en
vertegenwoordiger van
de Nederlandse Federatie
van Universitair Medische
Centra NFU

De Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU) vertegenwoordigt de acht samenwerkende UMC's in Nederland, als belangenbehartiger en als werkgever van 65.000 mensen. Daarmee zet de NFU zich in voor de continuïteit van zorg en de veiligheid van patiënten met vaak ernstige, zeldzame en moeilijk behandelbare ziektes. Voor meer informatie: www.nfu.nl.

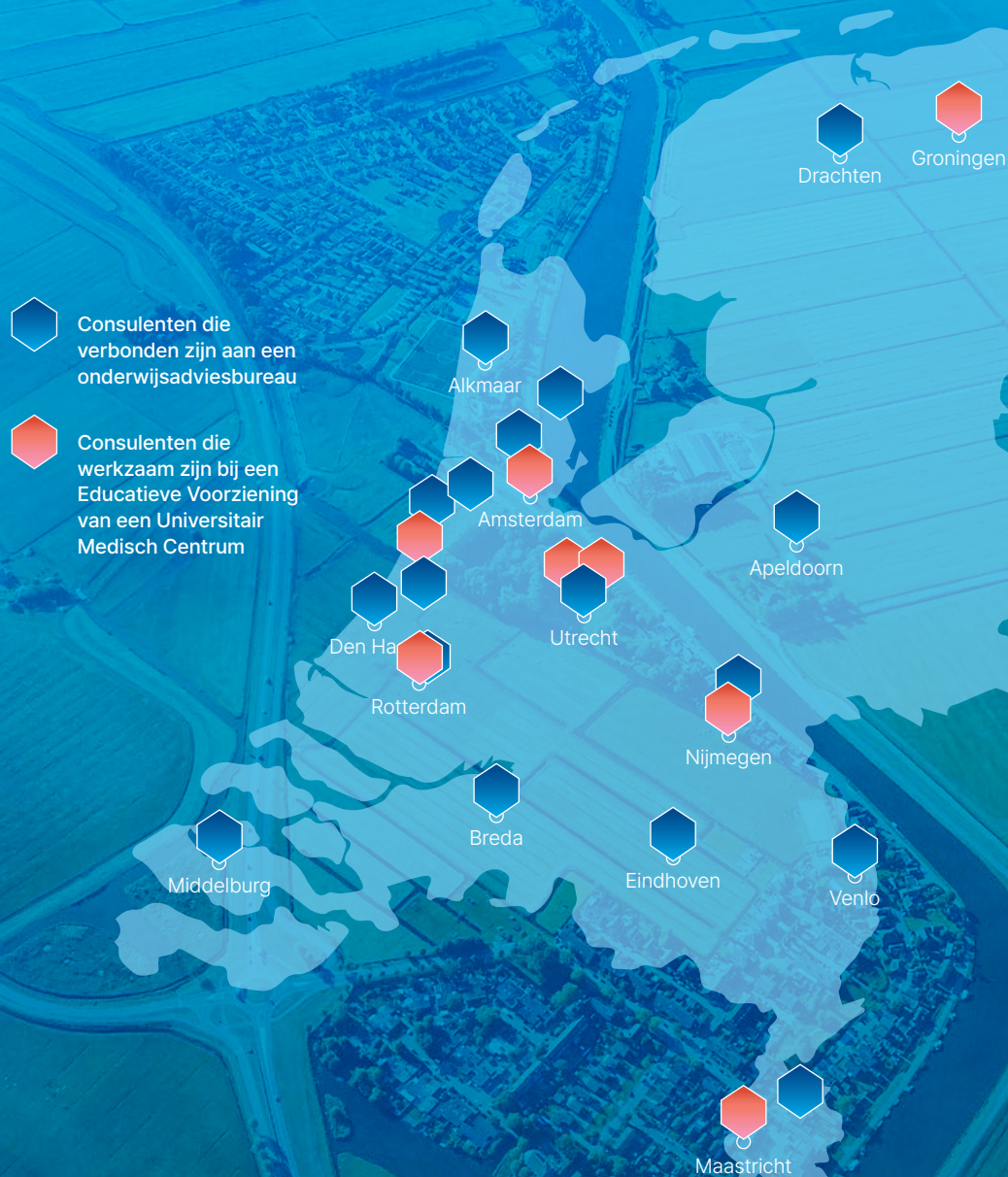
Onderwijsontwikkeling Nederland is de vereniging van adviesbureaus voor onderwijs. Zij behartigt de belangen van adviesbureaus die werken binnen het primair, voortgezet en beroepsonderwijs. De leden van Onderwijsontwikkeling Nederland vormen met elkaar een fijnmazig, landelijk dekkend netwerk. Onderwijsexperts, orthopedagogen en kinderpsychologen werken dagelijks samen met leerlingen, leraren, schoolleiders en schoolbesturen aan het continue proces van onderwijsontwikkeling. Met als doel dat ieder kind en iedere jongere het beste en meest passende onderwijs krijgt dat hij of zij nodig heeft en daarmee gelijke kansen heeft om zich te ontwikkelen. Voor meer informatie: www.onderwijsontwikkeling.nl.

Landelijk dekkend netwerk

Netwerk Ziezon

ziek zijn & onderwijs

De ruim 120 consulenten OZL zijn werkzaam bij onderwijsadviesbureaus (OAB) of bij de Educatieve Voorzieningen (EV) verbonden aan het Prinses Máxima Centrum en de Universitair Medische Centra in Nederland. Samen vormen zij het landelijk dekkend netwerk ziek zijn en onderwijs, Netwerk Ziezon.

Op deze landkaart kunt u zien waar de consulenten OZL te vinden zijn. De blauwe blokjes staan voor de consulenten die verbonden zijn aan een onderwijsadviesbureau, de rode voor consulenten die werkzaam zijn bij een Educatieve Voorziening van een Universitair Medisch Centrum. Op www.ziezon.nl staan de contactgegevens van de consulenten die in uw regio werkzaam zijn.

Mede op initiatief van een kinderarts van een kindziekenhuis in Slovenië werd in 1988 het eerste Europees congres van de Hospital Organisation of Pedagogues in Europe (HOPE) in Ljubljana georganiseerd.

HOPE in Holland

Doelstelling van HOPE is om een Europees fysiek en digitaal netwerk te realiseren waarvan elke 'hospital teacher' (ziekenhuisschoolleerkracht) lid kan worden. In Nederland wordt overigens niet meer gesproken van ziekenhuisschoolleerkracht, maar van consulent onderwijs-ondersteuning zieke leerlingen (OZL). Het motto van HOPE luidt 'Continuity in Education'. Bij deze doelgroep gaat het in Nederland zowel om lichamelijke als psychosomatische omstandigheden.

Internationaal

In de afgelopen 34 jaar is HOPE flink gegroeid. Inmiddels bestaat het netwerk uit ongeveer 450 geregistreerde leden vanuit 26 Europese landen en partnerships met ziekenhuisscholen in Australië, Nieuw-Zeeland, Israël, Armenië, Mexico, Brazilië en Noord-Amerika.

HOPE-congressen

Binnen het Europese netwerk van HOPE kunnen hospital teachers hun ervaringen en expertise op het gebied van onderwijs aan zieke leerlingen met elkaar delen. Dit heeft geresulteerd in de organisatie van elf Europese HOPE-congressen. In 2012 vond het HOPE-congres in Amsterdam plaats. Zo'n 330 HOPE-leden uit heel Europa (en ver daarbuiten) namen hieraan deel.

Charter of HOPE

Op de HOPE-website www.hospitalteachers.eu staat meer informatie over HOPE en zaken gerelateerd aan onderwijs aan zieke leerlingen. Op de HOPE-website staat ook de belangrijke 'Charter of the rights and educational needs for children and adolescents with medical and mental health needs', die tijdens het HOPE-congres in Barcelona in 2000 werd vastgesteld. De Nederlandse en Friese versie van de Charter of HOPE staan op de website van Ziezon (www.ziezon.nl).

Meer informatie

HOPE is co-financier van het wetenschappelijk online tijdschrift "Continuity in Education" over onderwijs-ondersteuning voor zieke leerlingen over de hele wereld. Dit wetenschappelijke tijdschrift "Continuity in Education" is voor iedereen ter wereld gratis toegankelijk. Lees het tijdschrift via de QR-code. ♦

'Dat is een goede vraag...'

De consulenten OZL krijgen regelmatig vragen over onderwijs aan zieke leerlingen. Dit zijn vragen van scholen, maar ook van ouders of van leerlingen zelf. Op deze pagina's staan de meest gestelde vragen.

1

Waarom is het belangrijk dat zieke leerlingen onderwijs kunnen volgen?

Juist voor zieke leerlingen is het belangrijk dat het onderwijs zoveel mogelijk doorgaat en de verbinding met school behouden blijft. De vertrouwde band met school, leraren en klasgenoten blijft hierdoor bestaan, waardoor zieke leerlingen onderdeel blijven van de groep. Onderwijs geeft structuur en afleiding, doet een beroep op wat de leerling wél kan en biedt weer toekomstperspectief.

2

Wie is verantwoordelijk voor het onderwijs aan de zieke leerling?

De verantwoordelijkheid wat betreft het bieden van onderwijs aan zieke leerlingen, ligt bij de school waar de leerling is ingeschreven. Dit is vastgelegd in de verschillende onderwijswetten. De continuïteit van het onderwijs voor zieke leerlingen valt onder de zorgplicht van het schoolbestuur, waar een school onder valt. Het schoolbestuur heeft de taak na te gaan wat de ondersteuningsmogelijkheden van de school zijn en welke ondersteuningsbehoeften de leerling heeft en kan daarbij een beroep doen op de landelijke voorziening Onderwijsondersteuning Zieke Leerlingen (OZL).

* Voor de school *

3

Wanneer kunnen wij een consulent OZL inschakelen en hoe moeten we dat aanpakken?

Als een leerling tussen de 4 en 18 jaar (in het primair of voortgezet onderwijs of het MBO), langdurig of chronisch ziek is en daardoor niet of gedeeltelijk naar school kan, kunnen zowel school als ouders contact opnemen met een consulent OZL voor hulp en ondersteuning. Deze dienstverlening duurt kort, is laagdrempelig, direct inzetbaar en zonder enige vorm van indicatiestelling. De ondersteuning door de consulenten OZL wordt gefinancierd door het ministerie van OCW en is daardoor voor de school en ouders kosteloos.

Op de website van Ziezon (www.ziezon.nl/consulenten) en in dit magazine staat een landkaart waarop u kunt zien welke consulenten in uw regio werkzaam zijn. Op de website staan tevens verschillende informatiebrochures waarin scholen worden geïnformeerd over het onderwijs aan een leerling met een chronische aandoening of langdurige ziekte. Ook zijn er brochures beschikbaar van een groot aantal ziektebeelden.

Na de aanmelding wordt in een gesprek de hulpvraag in kaart gebracht. Afhankelijk daarvan wordt bekeken welke ondersteuningsbehoeften er zijn (vanuit de leerling, maar ook vanuit school) en op welke manier we daarop

kunnen inspelen. Dit blijft altijd maatwerk, waarbij er rekening wordt gehouden met de mogelijkheden en uitdagingen van de betrokkenen.

Als gedurende het OZL-traject duidelijk wordt dat langdurige begeleiding wenselijk is, dan kan een structurele vorm van ondersteuning worden ingezet. De consulenten adviseren over mogelijke aanpassingen in het vervolgtraject. Er kan bijvoorbeeld een individueel zorgarrangement worden aangevraagd. De extra noodzakelijke ondersteuning van de zieke leerling komt door de invoering van passend onderwijs dan voor rekening van het samenwerkingsverband.

4

Jullie spreken van maatwerk. Aan welke vormen van maatwerk kunnen we denken?

Elke zieke leerling heeft zijn eigen ondersteuningsbehoeften. Om hierop in te spelen kan gedacht worden aan o.a. een aangepast lesprogramma (op basis van belastbaarheid), het inzetten van KlasseContact, vrijstelling voor lichamelijke opvoeding, vervangende opdrachten, het comprimeren van de les- en toetsstof, thuis toetsen maken, een vervroegde profielkeuze of gespreid examen doen.

Voor welke leerling?

Hoewel consulenten OZL graag alle zieke leerlingen zouden willen helpen, verloopt de onderwijsondersteuning voor leerlingen met bepaalde diagnoses niet via de consulent OZL. Somatische zieke leerlingen kunnen een beroep doen op een consulent van Ziezon, leerlingen met een psychiatrische diagnose niet. Als er nog geen diagnose is, kan de consulent OZL meedenken over het vormgeven van onderwijs.

Op onze website (www.ziezon.nl) zijn verschillende informatiebrochures beschikbaar over het bieden van onderwijs aan een leerling met een chronische aandoening of langdurige ziekte en over diverse ziektebeelden. Wie twijfelt of de leerling in aanmerking komt, kan gerust contact opnemen met de consulent OZL om samen naar mogelijkheden te kijken.

Mijn leerling is voor langere periode opgenomen in het ziekenhuis. Hoe kan het onderwijs doorgang vinden?

In de Universitair Medische Centra en het Prinses Máxima Centrum is een Educatieve Voorziening aanwezig, waar consulenten OZL tijdelijk het onderwijs aan de zieke leerling (voor een deel) kunnen verzorgen. Tevens kan de leerling ook in het ziekenhuis gebruik maken van KlasseContact. Leerlingen opgenomen in andere ziekenhuizen kunnen een beroep doen op de voorziening OZL die de onderwijsadviesbureaus (OAB's) verzorgen.

In de examenklas zit een leerling met jeugdreuma. Ze heeft hierdoor veel school gemist. Hierdoor is er een achterstand ontstaan in enkele vakken. Kan ze haar eindexamen maken?

Deze leerling met jeugdreuma kan toch examen doen omdat een ziekte of beperking de toegankelijkheid tot een examen niet mag verhinderen. De wijze van afname kan worden aangepast aan de mogelijkheden van de eindexamenkandidaat. Aanpassingen zijn bijvoorbeeld mogelijk door spreiding van het eindexamen over twee jaar, verlenging van de tijd voor toetsen en examens, aanpassing van schooexamens en spreiding van het centrale examen over de verschillende tijdvakken. De meeste aanpassingen moet de school wel melden bij de Inspectie van het Onderwijs. Over verdergaande aanpassingen kan de school overleggen met het College voor Toetsen en Examens. Elk jaar komt de brochure 'Op weg naar het diploma' (zie www.ziezon.nl) uit waarin alle mogelijke aanpassingen uitgebreid staan beschreven.

Wat is het verschil tussen consulenten onderwijsondersteuning zieke leerlingen (OZL) en de onderwijs(zorg) consulenten?

De consulenten OZL kunnen samen met de school, leraar, ouders en andere betrokkenen het onderwijs zo organiseren dat dit aansluit op de onderwijsbehoefte van de zieke leerling. Maatwerk staat hierbij centraal. De onderwijs(zorg)consulent werkt samen met ouders en professionals aan een passende onderwijsloopbaan voor iedere leerling/student. Deze consulenten bieden gratis begeleiding, bemiddeling en advies wanneer ouders, school en samenwerkingsverband er niet in slagen voor de leerling geschikt onderwijs te vinden. Onderwijs(zorg)consulenten vallen onder de Stichting Ondersteuning Scholen en Ouders.

* Voor de leerling en de leraar *

9

Ik kan vanwege mijn behandeling minder lessen volgen op school. Hoe kan ik toch blijven met de lesstof?

Als je veel lessen mist op school zelf, kan er bekeken worden of je (tijdelijk) de lesstof mag 'uitdunnen'. De consulent OZL kan hierbij ondersteunen. Dit kan bijvoorbeeld door niet alle opdrachten of toetsen te maken, of door je te concentreren op een paar vakken in plaats van je hele pakket. In bijvoorbeeld het voortgezet onderwijs kunnen de kernvakken in eerste instantie de vakken Nederlands, Engels en wiskunde zijn. Ook kun je soms lessen op een andere manier volgen; bijvoorbeeld via Teams of door een leraar aan huis les te laten geven. Sommige leraren kunnen per telefoon, e-mail of via Teams uitleg geven of vragen beantwoorden wanneer je thuis voor hun vak aan het werk bent. Soms is het mogelijk dat de uitleg via het digibord naar je verstuurd wordt. Voor veel vakken en onderwerpen kun je ook op internet van andere docenten instructiefilmpjes vinden. Als je lang en intensief onder behandeling bent, is er de mogelijkheid om KlasseContact aan te vragen. Dit is een device van het KPN Mooiste Contact Fonds om lessen te volgen op afstand. De aanvraag hiervoor wordt gedaan door een consulent OZL.

Ziek zijn betekent helemaal niet per se dat je een klas moet doubleren. Het is wel zo dat het verstandig is om afspraken te maken over de lesstof als je veel school mist. Wel of niet kunnen overgaan hangt samen met welke lesstof je minimaal gevolgd moet hebben om over te kunnen gaan naar de volgende klas. Goed overleg en afspraken maken met alle partijen is belangrijk. De consulent OZL kan samen met jou, de school en je ouders bespreken wat mogelijkheden zijn, welke afspraken er gemaakt kunnen worden en welke extra ondersteuning jou kan helpen om toch over te gaan.

10

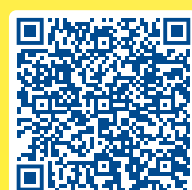
Ik kan door mijn ziek zijn geen stage lopen. Hoe moet dat nu?

De consulent OZL kan samen met jou, de school en je ouders bespreken wat mogelijkheden zijn en welke afspraken er gemaakt kunnen worden. Soms kan een school een vervangende opdracht geven die je maakt in plaats van een stage. Of kun je de stage op een later moment doen, als je bijvoorbeeld een stageblok en een lesblok kunt omwisselen in het jaarrooster. Soms is het ook mogelijk de stage aan te passen (in duur of lengte van een stagedag), zodat je het beter kunt volhouden. Sommige scholen geven tijdelijk vrijstelling van een stage als daarbij wordt afgesproken dat je in een volgend leerjaar een andere stage langer doet. Bekijk met school welke ruimte er is in de exameneisen voor de doorstroom naar een volgend studiejaar.

11

Wat kan ik doen wanneer ik een zieke leerling in de klas heb?

Zowel in het primair als in het voortgezet onderwijs zijn er gratis e-modules te volgen voor docenten met een zieke leerling in de klas. Ze geven handvatten en bereiden docenten voor op de komst van een zieke leerling. Lees meer via de QR-code. ♦

Medicijn- gebruik **in** **de klas**

“Ik heb flink op de trom moeten slaan”

Rik van der Horst (65) geeft al meer dan veertig jaar les in het basisonderwijs. Toen hij vorig jaar een instroomklas had, kreeg hij te maken met twee chronisch zieke leerlingen met een medische behoefte. Vooral de zorg voor het jongetje met diabetes vond hij pittig. Hoe heeft hij dat beleefd? Rik vertelt over zijn ervaring.

“Ik hou van mijn vak, geen dag is hetzelfde. De afgelopen jaren gaf ik les in een klas met de allerkleinsten, vierjarige kinderen die voor het eerst naar de basisschool gaan. Vorig jaar hadden twee leerlingen medische begeleiding nodig. Het meisje met taaislijmziekte moest ik voor het eten korreltjes geven zodat ze beter kon slikken – dat was makkelijk. En ik had in de klas een jongetje met zware diabetes van wie ik de hele dag zijn suiker in de gaten moest houden. Dat was heel erg heftig.”

Ook al hadden de ouders een presentatie en documenten over suikerziekte voorbereid en kwam de diabetesverpleegkundige op school voorlichting geven, Rik vond het een grote verantwoordelijkheid. Vanuit school bleek niets geregeld.

“Daar sta je dan als leerkracht met de zorg voor een chronisch ziek kind. Ik ben meteen met de intern begeleider en directie om de tafel gegaan. Er was geen handelingsprotocol wat er van mij verwacht werd en welke handelingen ik moest verrichten. Er was geen toestemmingsformulier, waarin ouders akkoord

gaven voor het toedienen van medicijnen aan hun kind. Er was geen vrijwaringsformulier waarin stond dat ik als leerkracht niet verantwoordelijk gehouden kan worden in het geval er iets misgaat. Er was organisatorisch binnen school niets geregeld wie mijn achtervang zou zijn in geval van nood en ik andere leerlingen geen aandacht zou kunnen geven. Of wie hem in de pauzes in de gaten zou houden. Er was niets, helemaal niets geregeld!”

“De eerste weken waren zwaar. Ik ben alleen maar met het jongetje bezig geweest. Het kind is vier en kan zijn suiker niet zelf in de gaten houden. Ik ben me rot geschrokken van de hoeveelheid handelingen die ik de hele dag moest uitvoeren om zijn suikervwaarden tussen de vereiste bandbreedte te houden. Via een telefoon kon ik het kastje dat hij omhad uitlezen. Was zijn suiker te laag, dan moest hij iets eten of zoets drinken. Was het te hoog dan moest ik zorgen dat zijn suiker zo snel mogelijk zou zakken. Ga er maar aanstaan... Ik heb een hoop kabaal gemaakt bij de directie om alle formulieren en protocollen geregeld te krijgen. Mijn collega's en directie hadden niet in de gaten wat een chronisch ziek kind in de praktijk betekende. Ik ben geen arts, ik ben leerkracht, maar kreeg wel de hele dag de verantwoordelijkheid voor deze en mijn andere leerlingen. Ik heb dit alles als een enorme druk ervaren.”

“Ik wilde de zaak goed geregeld hebben. Ik ben op de trom blijven slaan. Voordat alles goed en wel geregeld was, waren we acht weken verder. Bovendien wilde ik dat het niet alleen mijn pakkie aan was en dat het door de hele school gedragen werd. In mijn loopbaan was ik best wat gewend, maar het venijn zat in de staart. Gelukkig is er niets gebeurd. De les is wel: zorg dat je als school van A tot Z regelt en afsprekt. Dat voorkomt onnodig veel stress.” ♦

Consulenten OZL kunnen leerkrachten begeleiden die te maken hebben met chronisch zieke leerlingen in de klas. De consulent slaat een brug tussen de medische wereld en het onderwijs. *“Wij kunnen bij de behandelend arts informatie opvragen en helpen een protocol op te stellen. De werkdruk is hoog en als je dan ook een kind krijgt met medische beperkingen legt dat extra druk op het verantwoordelijkheidsgevoel. Leraren staan er niet alleen voor”,* zegt consulent OZL Tim Kallenbach van Amsterdam UMC. Voor leraren is dit protocol opgesteld, scan de QR-code.

A close-up portrait of a woman with long, wavy brown hair, smiling warmly at the camera. She is wearing a blue patterned shirt. The background is a soft-focus green, suggesting an outdoor setting.

Verlies en rouw

Bij verlies en rouw denk je vaak alleen aan de dood. Maar je kunt ook rouwen om het verlies van gezondheid als je chronisch of ernstig ziek wordt. Dit wordt levend verlies genoemd. Hoe ziet rouw er na levend verlies bij jongeren uit? Wat kunnen mentoren, leerkrachten en Ziezon-consulenten doen? Een gesprek met verlies- en rouwexpert **Ria Bakker**.

Fotografie: Allet Huttinga

Als een kind chronisch of ernstig ziek wordt, heeft dat impact op het hele gezin. Het gezinsleven draait voor een groot deel om het zieke kind en de broer(s) en zus(sen) krijgen een andere positie. School kan voor hen een veilige haven zijn, een plek waar alles gewoon doorgaat zoals je gewend bent of een plek waar je je veilig voelt en je verhaal kwijt kunt. Daarom is het belangrijk dat leraren ook deze leerlingen in het vizier hebben. Want broers en zussen, maar ook ouders, reageren op het levend verlies en hebben reacties van rouw. Lees hier meer over de impact op het gezin, scan de QR-codes.

Een brochure voor
broers en zussen van
een zieke leerling

Informatie voor ouders
van zieke kinderen

Onder veel gedrag schuilt verlies

Als kinderen of jongeren chronisch of langdurig ziek worden, heeft dat grote impact op hun leven. Meedoen met leeftijdsgenoten op en buiten school is minder vanzelfsprekend. Verliezen van gezondheid kan een rouwproces op gang brengen. "Het is belangrijk dat scholen, een vertrouwde plek voor kinderen, daar meer over te weten komen zodat ze leerlingen goed kunnen begeleiden", zegt Ria Bakker, verlies- en rouwtherapeut.

Ria zit in de expertgroep Verlies en Rouw van Netwerk Ziezon, is regiocoördinator van regio Noord-Oost en teamleider Educatieve Voorziening van UMC Groningen. "We leren niet omgaan met de gevoelens die verlies met zich meebrengt. Dat wordt als moeilijk gezien, terwijl het een wezenlijk onderdeel is van ons zijn."

Begrip groeit

Chronisch zieke kinderen en jongeren rouwen in stukjes die gedurende hun hele schooltijd de kop op kunnen steken. "Kinderen kunnen hun rouw (onbewust) uitstellen als dat in conflict komt met hun persoonlijke ontwikkeltaken. Ze hebben er letterlijk geen ruimte voor. Ook snapt een kind nog niet alles. De dood definitief? Een kind van 4 begrijpt dat niet. De prinses wordt toch ook wakker gekust?! Zodra het ouder wordt, komt er meer begrip en groeit het in zijn beperking of ziekte."

Doordat kinderen ouder worden, gaan ze meer begrijpen van de gevolgen van hun aandoening of ziekte. De kans neemt toe dat leerlingen ander gedrag op school gaan laten zien doordat ze zich realiseren wat de impact is van hun aandoening. Zo kunnen leerlingen die het altijd voortreffelijk deden, ineens last krijgen van hun motivatie- concentratieverlies en slechte cijfers halen.

"Iedereen vraagt zich af wat er aan de hand is, soms kan een leerling het zelf ook niet benoemen, maar in het hoofd is even geen ruimte voor school. Als leraren beseffen dat dit reacties kunnen zijn op verlies, kunnen ze het gesprek hierover aangaan met de leerling en zijn ouders", zegt Ria.

De leerling pendelt tussen 'zich verhouden tot zijn emoties' en 'het richten op de toekomst en doorgaan'. "Juist die pendelbeweging maakt het soms lastig om in te schatten hoe het met de leerling gaat. Het ene moment is hij verdrietig of boos, het andere moment lijkt er niks aan de hand en doet hij mee met zijn klasgenoten."

Her-rouwen

Her-rouwen kan gedurende een schoolcarrière steeds terugkomen. "Daarom is het voor leerlingen veel waard als leerkrachten weten dat rouw een optie kan zijn. Onder veel gedrag schuilt verlies. Herken en erken de scholier in zijn rouw. Laat merken dat je hem/haar ziet en luister. Dat kunnen kleine signalen zijn, een knipoog, een schouderklop, is soms al meer dan genoeg", vertelt Ria.

Zo vertelde een meisje met een chronische aandoening dat haar mentor altijd even aan haar paardenstaart trok als hij langsliep. "Ze voelde zich daardoor gezien. Een ander ziek meisje voelde zich juist genegeerd toen de leerkracht haar, met de beste bedoelingen, bij klassikale overhoringen oversloeg. Hij wilde haar ontzien, maar het resultaat was dat ze zich juist niet gezien voelde."

Vragen en luisteren

Ga als mentor en leerkracht het gesprek aan.

"Als leerkracht kun je verlies niet wegnemen. Je kunt wel vragen: Hoe kan ik er voor je zijn? Luister naar de behoeften. En tegelijkertijd: Leerkrachten zijn ook mensen

die zelf ook met rouw en verlies te maken hebben. Wat je kunt betekenen, is voor elke leerkracht anders."

Scholen hoeven het niet alleen te doen en kunnen terecht bij consultants OZL, aangesloten bij Netwerk Ziezon. Binnen het Netwerk Ziezon

zijn er expertgroepen waarin consultants zitten met specialistische kennis over een onderwerp en/of ziektebeeld. Ook voor verlies en rouw bestaat zo'n expertgroep.

Meer weten?

Ria heeft voor Netwerk Ziezon de reeks 'Zorgen over, zorgen voor' geschreven. In haar boekje voor leraren over verlies en rouw bij een levend verlies (uitgifte: medio 2023), staan inhoudelijke tips, zoals hoe ga je om met een rouwende leerling, wat doe je wel en wat doe je niet? Meer zien? Scan de QR-code. ◆

KlasseContact

Van aanvraag tot plaatsing

Consulenten OZL begeleiden de aanvraag, plaatsing en het werken met een zogenaamde Klasgenoot. Specialisten van KPN verzorgen de technische ondersteuning.

Op www.klassecontact.nl vind je informatie voor leerlingen, ouders en leraren over KlasseContact.

KlasseContact is een initiatief van KPN Mooiste Contact Fonds en Onderwijsontwikkeling Nederland, de branchevereniging van onderwijsadviesbureaus in Nederland.

Dankzij KlasseContact kunnen langdurig en ernstig zieke kinderen toch hun lessen volgen en contact houden met klasgenootjes. Met behulp van een laptop thuis en een slimme ICT-set in de klas, de KPN Klasgenoot, konden de afgelopen jaren enkele duizenden langdurig en ernstig zieke leerlingen weer meedoen met hun klas. KlasseContact streeft ernaar om jaarlijks alle kinderen die in aanmerking komen, met hun klas te verbinden.

De aanvraag van de Klasgenoot begint bij de consulent OZL. Hij of zij bespreekt de mogelijkheden met de school, de leerling en ouders. Als iedereen akkoord is, doet de consulent een aanvraag bij KPN. Een goedgekeurde aanvraag wordt daarna ingepland door KlasseContact.

Kort voor de plaatsing levert de eigen logistieke dienst van KlasseContact de set op school. Op de dag van de plaatsing komt een KPN-monteur naar de school om de plaatsing uit te voeren. Een vrijwilliger van KPN komt mee en vertelt de klas over het KPN Mooiste Contact Fonds en KlasseContact. Nadat de monteur de Klasgenoot heeft getest, wordt de digitale klasgenoot op de juiste plek in de klas gezet.

De Klasgenoot werkt op standaardtechniek van Microsoft, heeft een roterende, op afstand bestuurbare camera, een goede geluidsverbinding en een ledlampje om vragen te stellen. De leerkracht draagt een microfoon en is hierdoor goed verstaanbaar voor de leerling thuis.

Als de digitale klasgenoot helemaal gebruiksklaar is, vertrekken de monteur en de consulent naar het huisadres van de zieke leerling. Thuis installeert de monteur de laptop en wordt de verbinding met de klas gemaakt.

Een eerste sessie tussen de leerling thuis en de klas is best spannend, maar als de klas en de leerling eenmaal gewend zijn, hebben de kinderen al snel niet meer door dat er een apparaat in de klas staat. Ze ervaren vooral dat hun zieke digitale klasgenoot weer terug is. ♦

Klasse Contact

Regio en ziekenhuis: 1 leerling, 1 plan

Soepele samenwerking OZL is goud waard

Hoe kan het onderwijs voor zieke leerlingen doorgaan? Dankzij de samenwerking van consultants Onderwijs-ondersteuning Zieke Leerlingen (OZL) worden kinderen, ouders en school optimaal begeleid. Belangrijk daarbij is het 1 kind 1 plan-principe. OZL-collega's Marije Kort en Maaïke Slagter vertellen over hun samenwerking en waar ze elkaar aanvullen om voor de leerling zo goed mogelijk onderwijs te organiseren bij ziekte.

▼ **Maaïke Slagter**
is consultant Onderwijs-
ondersteuning Zieke
Leerlingen (OZL) in
Groningen, Friesland en
Drenthe (OZL noord).

Zieke leerlingen verblijven óf in het ziekenhuis óf thuis, en kunnen vaak niet fysiek naar school. Consulenten Onderwijsondersteuning Zieke Leerlingen (OZL) werken in een academisch ziekenhuis of bij een onderwijsadviesbureau (OAB). De regioconsulenten zijn aangesloten bij een onderwijsadviesbureau en begeleiden zieke leerlingen thuis. Alle consulenten zijn aangesloten bij het Netwerk Ziezon en zorgen er samen voor dat het onderwijs aan deze leerlingen zoveel mogelijk kan doorgaan. Marije Kort werkt in het ziekenhuis en Maaïke Slagter bij de leerling op school of thuis.

Deze collega's werken zo goed mogelijk samen om kinderen, ouders en school optimaal te begeleiden, zodat kinderen onderwijs kunnen blijven volgen. "Wanneer een kind uit ons ziekenhuis wordt ontslagen, noem ik de samenwerking binnen het Netwerk Ziezon. Een OZL-collega in de regio kan dichterbij huis ook ondersteuning bieden. Na toestemming van ouders en school informeer ik de collega uit de regio en stem af hoe we gaan samenwerken in deze casus", zegt Marije.

In sommige situaties kan een kind niet direct weer naar school. "Als OZL-consulent in de regio kan ik dan samen met de leerling, ouders en school bekijken wat nodig is, bijvoorbeeld door af en toe bij de leerling thuis te komen of KPN KlasseContact aan te vragen. Daarin staat voorop dat we één contactpersoon voor ouders, leerling en school nastreven: 1 kind, 1 plan. Dat gebeurt in overleg en is afhankelijk van de hulpvraag", vult Maaïke aan.

De consulenten bekijken elke keer op welk moment wat nodig is en welke consulent daar het beste bij past. Tegenwoordig kunnen consulenten in het ziekenhuis makkelijk online-meetings houden om met kind, ouders en school plannen te maken om het onderwijs te continueren. Als veel professionals betrokken zijn, is een face-to-face gesprek met een consulent van een onderwijsadviesbureau soms fijner en effectiever.

Ook wanneer het ziekteproces leidt tot veel verzuim, er veel aanpassingen en een langere periode begeleiding nodig is, kan een consulent OZL meedenken en adviseren.

Soms begint Marije een traject en neemt Maaïke het over. Of andersom. "Wanneer Maaïke haar traject na een bepaalde periode afsluit, word ik weer contactpersoon omdat wij langere tijd kinderen op de achtergrond kunnen volgen. We laten altijd duidelijk aan ouders, leerlingen en scholen weten bij wie ze op welk moment met vragen terecht kunnen", zegt Marije. Ook maken ze gebruik van elkaars expertise en mogelijkheden. "Ook voor het delen van informatie over ziekte, onderwijs en overleg over regelgeving weten we elkaar inmiddels goed te vinden", zeggen beiden.

Soms zijn kinderen onder behandeling van meerdere universitaire ziekenhuizen en zijn er nog meer OZL-consulenten betrokken. Een voorbeeld is een leerling die onder behandeling is bij het Prinses Máxima Centrum (PMC) voor kinderen met een oncologische diagnose. "Het eerste aanspreekpunt is de consulent OZL in het PMC. Deze start een samenwerking met de consulent in de regio en de consulent van een Shared-Care ziekenhuis uit de regio waar het kind woont. Je moet dus met meerdere collega's afstemmen wat je onderneemt en wie welke taken uitvoert", vertelt Maaïke. ♦

◀ **Marije Kort**
is consulent Onderwijs-
ondersteuning Zieke
Leerlingen (OZL) van
Netwerk Ziezon in het
Universitair Medisch
Centrum Groningen
(UMCG).

Verschil tussen ziekenhuis en regio?

In een universitair ziekenhuis komt de hulpvraag van ouders of het medisch behandelteam, terwijl deze hulpvraag bij een onderwijsadviesbureau in de regio door school of ouders wordt gesteld. In een universitair ziekenhuis werken consulenten samen met het behandelteam. Zodra de zieke leerling naar huis gaat, maar nog niet naar school kan, is het mogelijk om de collega-consulent in de regio in te schakelen.

Naast consulenten OZL zijn er ook andere professionals betrokken bij het onderwijs aan zieke leerlingen. Lees verderop in het magazine het artikel over Passend Onderwijs.

*Foto Lucelle en Stijn:
Consulent OZL Lucelle Verloop
begeleidt leerlingen in het
voortgezet onderwijs en bij hun
eindexamen*

Elk jaar zijn er wel een paar leerlingen die in hun examenperiode met een ziekte in het ziekenhuis terechtkomen. Behalve de zorgen over hun gezondheid, komt er ook nog eens stress bij. Want hoe moet dat nou met het examen? Kan dat nog wel? En hoe dan? Consulent OZL **Lucelle Verloop** heeft antwoord.

'Oh nee, daar gaat mijn examen!' is vaak de reactie van leerlingen die in het ziekenhuis belanden. Terwijl leerlingen juist bezig zijn met het uitzoeken van een vervolgopleiding, zien ze hun toekomstplannen plots in duigen vallen. "Dat geeft heel veel extra stress die niet nodig is" zegt Lucelle. Ze is consulent Onderwijsondersteuning Zieke Leerlingen (OZL) bij Netwerk Ziezon vanuit het Wilhelmina Kinderziekenhuis in Utrecht.

Eindexamen doen is voor alle leerlingen spannend, maar voor zieke leerlingen die niet naar school kunnen nog eens extra. "Zij vragen zich af hoe ze dan hun examen kunnen doen. Gelukkig is er een oplossing", zegt Lucelle. Het College van Toetsing en Examens (CvTE) en de onderwijsinspectie beschrijven de kaders waarbinnen de school keuzes kan en mag maken. Die kaders staan beschreven in 'Kandidaten met een ondersteuningsbehoefte', een publicatie die jaarlijks per sector (po, vo, mbo) wordt uitgegeven.

Geen jaar te verliezen

Veel scholen kennen deze kaders niet of moeten worden overtuigd, weet Lucelle, die scholen hierin begeleidt en faciliteert. "Scholen denken vooral aan de gezondheid

van leerlingen en zeggen: 'Word eerst maar beter'. Maar leerlingen willen helemaal geen jaar verliezen door hun ziekte. Natuurlijk kan het zijn dat ze niet in staat zijn om twee examens op een dag te maken. Dan kunnen zij de examens over drie tijdvakken verdelen: mei, juni en augustus."

De opluchting als leerlingen over de mogelijkheden horen, is groot. "Logisch natuurlijk. Ze werken er twee jaar naar toe en hebben niet voor niets zo hard zitten blokken. Bovendien verliezen ze minder tot geen tijd en kunnen ze door met hun leven", vertelt Lucelle die gemiddeld vijftien á twintig zieke examenleerlingen per schooljaar begeleidt.

Met een ballon bij de diploma-uitreiking

De consulent OZL kan scholen adviseren over aanpassingen in het schoolprogramma en examens, maar ook de leerling begeleiden tijdens (de voorbereidingen op) het examen. Voor alle examens, zowel thuis als in het ziekenhuis, geldt dat ze onder dezelfde omstandigheden worden afgenomen als op school. Dat betekent op dezelfde tijd als alle andere eindexamenkandidaten,

Dubbel geslaagd!

onder toezicht van twee surveillanten in een afgesloten lokaal en zonder toegang tot internet. "Het is essentieel dat de procedure gewaarborgd is. Het enige verschil is dat als bijvoorbeeld het infuus van een leerling gaat piepen, de examentijd even wordt stilgelegd. Maar verder is het hetzelfde."

Lucelle heeft veel bewondering voor haar leerlingen die examens doen. "Ik zeg altijd tegen ze: 'Ik wil wel met een ballon op je diploma-uitreiking zijn om het te vieren'. Als je soms weet dat sommigen net een lever- of longtransplantatie hebben ondergaan en dan toch nog hun diploma halen... Dan ben je dubbel geslaagd: voor het leven en voor school." ♦

Wist je dat...

... zieke leerlingen in het ziekenhuis of thuis examens mogen maken?

... zieke leerlingen gespreid examens mogen doen over één of meerdere jaren?

... er drie tijdvakken zijn waarin leerlingen examens kunnen doen?

... zieke leerlingen tijdverlenging van hun examens kunnen aanvragen (25% meer tijd)?

... die tijdsverlenging dus niet alleen voor dyslectische leerlingen of leerlingen met een autistische stoornis is?

Meer weten?

In het Examendossier 2023: 'Op weg naar het diploma' staan alle mogelijke aanpassingen beschreven voor scholen én voor ouders.

Voor alle examenvragen kunt u contact opnemen met een van onze consultants.

Passend onderwijs aan zieke leerling

Yvette (links):

'Blijf vragen hoe het met ons gaat.'

Een zieke leerling moet zoveel mogelijk zijn doorgaande leerlijn kunnen blijven volgen en zo min mogelijk lessen missen. Om dat voor elkaar te krijgen, is binnen de zorgstructuur op school het samenwerkingsverband een belangrijke partner. Bij langdurige ondersteuning kan school met advies van de consulent OZL een passend zorgarrangement aanvragen bij het samenwerkingsverband. Uiteraard is de consulent OZL ook bij korte ondersteuningstrajecten betrokken.

Ouders van zieke kinderen weten Netwerk Ziezon vaak wel te vinden. Maar scholen en samenwerkingsverbanden nog niet altijd. Zeker bij langdurige zieken is dit een probleem, want het samenwerkingsverband is dan samen met school verantwoordelijk voor het onderwijs van het zieke kind. Daarin kan Netwerk Ziezon kosteloos een rol spelen.

Passend onderwijs

De ervaring leert dat scholen regelmatig handelingsverlegen kunnen zijn als het gaat om de begeleiding van zieke leerlingen. "Scholen kunnen een beroep doen op de professionals uit hun netwerk zoals de begeleiders Passend Onderwijs en consulenten Onderwijs-ondersteuning Zieke Leerlingen van Netwerk Ziezon.

Ook kun je bijvoorbeeld de jeugdarts, leerplicht-ambtenaar of fysiotherapeut om advies vragen", zegt Yentl Kiriwenno. Ze is OZL-consulent bij Onderwijs-adviesbureau 1801.

Passend onderwijs aanbieden is soms al ingewikkeld, laat staan voor zieke leerlingen die niet meer naar school kunnen. Voor scholen en (vak)leerkrachten is het vaak een uitdaging om een aangepast lesprogramma aan te bieden dat is afgestemd op de belastbaarheid van leerling. Wat wil de leerling? Wat kan de leerling aan? Wat kun je vragen en verwachten? Hoe onderhoudt de school contact en hoe blijf je de leerling bij het onderwijs en de groep betrekken? "Dat is zeker een uitdaging, maar het geeft veel energie en voldoening als we gezamenlijk een plan van aanpak kunnen maken om de leerling zo goed mogelijk te ondersteunen", zegt Yentl.

Tips!

Als de begeleider passend onderwijs vanuit het samenwerkingsverband op school werkt, kan deze snel handelen en weet hij mentoren en vakdocenten snel te vinden.

- ⊙ Zorg voor een gezamenlijke start van onderwijsbegeleiding.
- ⊙ Werk samen en zorg dat het kind bij iedereen in beeld blijft tijdens én na de behandeling.
- ⊙ Zorg voor onderwijsbegeleiding op maat na de behandeling.

‘Ons geheim is snel handelen en korte lijnen met betrokkenen’

Samenwerkingsverband passend onderwijs

Daar helpt het samenwerkingsverband passend onderwijs bij. Elke regio in Nederland heeft twee samenwerkingsverbanden passend onderwijs: één voor primair onderwijs en één voor voortgezet onderwijs, waarbij is vastgelegd op welke manier zij voor hun leerlingen de meest passende onderwijsplek en beste ondersteuning kunnen bieden. Vrijwel alle scholen zijn verplicht aangesloten. Elk samenwerkingsverband maakt anders gebruik van expertise voor de begeleiding van zieke leerlingen.

Zo heeft begeleider passend onderwijs Mark van den Bosch vanuit het Samenwerkingsverband VO-VSO Nijmegen drie scholen onder zijn hoede. Hij wordt ingeschakeld door zorgcoördinator Jildou Spoelstra van het Citadel College in Nijmegen. Bijvoorbeeld voor een leerling uit het vierde leerjaar bij wie kanker werd geconstateerd. De zorgcoördinator vroeg Mark om een passend programma samen te stellen.

Het geheim: korte lijnen

“Het geheim is snel handelen en korte lijnen met de mentor en vakdocenten, de ouders en de leerling zelf. Ik ga vrij snel bij de leerling op huisbezoek en stel de leerling in kwestie allerlei vragen: hoe voel je je, hoe is je situatie, wat wil je, waar ben je toe in staat? Behalve erachter komen wat de belastbaarheid is, bekijk ik ook het behandeltraject. Dat is de basis van het programma”, zegt Mark.

Samenwerking

De afspraak tussen het Samenwerkingsverband VO-VSO Nijmegen en de regioconsulenten OZL van het Netwerk Ziezon is dat ze elkaar bij een aanmelding van een zieke leerling meteen inschakelen en indien nodig samen optrekken. Dit kunnen leerlingen met verschillende ziektebeelden zijn zoals taaislijmziekte (Cystic Fibrosis), de ziekte van Crohn of jeugdreuma.

“Zo werd Yvette vanuit het Prinses Máxima Centrum (PMC) aangemeld nadat bij haar leukemie was gediagnosticeerd. Daarna is in goed overleg met het gezin, de school, de begeleider passend onderwijs en consulent OZL afgestemd welke ondersteuningsbehoeften er al waren en hoe deze konden worden vervuld. Zo hadden Mark en Jildou al gezorgd voor een aangepast onderwijsprogramma, een vervroegde profielkeuze en een KlasseContact waarmee de leerling online onderwijs kon volgen. Ik kon als regioconsulent de leerling wekelijks thuis ondersteunen bij de planning en het maken van schoolwerk. Als de leerling enkele dagen in het ziekenhuis werd opgenomen voor haar behandeling, kon ze daar naar school onder begeleiding van een consulent OZL in de Educatieve Voorziening. Wat we willen voorkomen is dat een leerling zich aan zijn lot voelt overgelaten. Juist voor hen is het extreem belangrijk mee te kunnen blijven doen aan het onderwijsprogramma en contact met klasgenoten te onderhouden”, zegt Yentl.

Mark van den Bosch (rechts):

'Ook zieke leerlingen willen voor school een doel hebben.'

Zingeving

Volgens Mark willen de meeste leerlingen met een ernstige aandoening of ziekte zo normaal mogelijk functioneren. "Ze willen op hun cognitieve en sociale functioneren worden aangesproken en een doel hebben, zelfs als de levensverwachting gering is. Zo was er een meisje met leukemie dat tot vlak voor haar overlijden met school bezig was. Ze had daardoor contact met de buitenwereld en het gaf haar zingeving. De middelbare school is een belangrijke levensfase waarbij het belangrijk is dat ze zich verbonden blijven voelen met de groep."

Gewone, leuke, lieve pubers

Volgens Jildou was Mark als begeleider passend onderwijs zeer betrokken. "Met zijn ervaring en daadkracht heeft hij echt het verschil weten te maken. Leerlingen verdienen altijd kansen, mogelijkheden en alternatieven als het reguliere aanbod wegens ziekte tijdelijk niet passend is. We moeten uitgaan van mogelijkheden. En laten we vooral niet vergeten dat zieke leerlingen ook gewone, leuke en lieve pubers zijn."

Hoe ervaart de leerling de zorgstructuur?

Inmiddels gaat Yvette na een intensieve behandeling voor haar leukemie, alweer bijna volledig naar school en is ze door haar enorme inzet en motivatie ingestapt in het derde leerjaar VMBO-TL. Ze geeft aan dat ze de samenwerking met en tussen de verschillende betrokkenen erg prettig vond. Ze voelt zich goed gehoord en heeft voldoende inspraak. "Het is fijn als er samen met mij wordt gekeken naar de hoeveelheid lesstof, de afspraken over toetsen en de opbouw van de uren. Ik ben erg blij met de uitzonderingen en afspraken die ze voor mij hebben gemaakt. Ze hebben goed gezien wat ik nodig had en aan kon."

Haar gouden tip: "Blijf vragen hoe het met ons gaat, laat ons meedenken over het proces en de beslissingen en bied op school alleen de hoognodige lesstof aan". ♦

Ziezon

- Een zieke leerling op school? Neem direct contact op met een consulent OZL in uw regio.
- De consulent kan school ondersteunen bij een aanvraag voor een (structureel) passend zorgarrangement, voor extra ondersteuning of advies over een aangepast programma, toetsing, wet- en regelgeving hierover, sociaal-emotionele ondersteuning van de leerling en het docententeam.
- De dienstverlening van het Netwerk Ziezon is laagdrempelig, kosteloos en zonder enige vorm van indicatiestelling direct inzetbaar.

Yentl Kiriwenno,
Consulent OZL bij Onderwijs-
adviesbureau 1801

Mark van den Bosch,
Begeleider passend
onderwijs

Wat zeggen kinderen en ouders over begeleiding vanuit Netwerk Ziezon?

“

“Ik ga graag naar school, maar soms kan ik niet omdat ik me zo moe voel. Dan slaap ik de hele dag.”

Hamid, 8 jaar, afweerstoornis

“

“De mevrouw van OZL kwam praten op school. Ik vind het fijn dat mijn juf nu beter begrijpt wat er met mijn hart aan de hand is.”

Laura, 8 jaar, hartafwijking

“

“Ik mag met de lift op school als ik erg benauwd ben. Er mag dan een vriendinnetje mee. Dat is fijn!”

Suzanne, 14 jaar, astma

“

“De consulent OZL heeft de school goed kunnen begeleiden bij de overgang van onze zoon van groep 2 naar groep 3.”

Marjan, moeder van zieke leerling

“

“Ik zat in groep 8, onze klas was boven. Omdat ik veel pijn had, hebben ze de klas naar de benedenverdieping verhuisd.”

Myrthe, 13 jaar, botkanker

“

“Ik spreek altijd af dat ik bij iemand achterop kan als we teruggaan van de gym. Heen lopen gaat goed, maar terug niet.”

Demi, 10 jaar, jeugdreuma

“

“Mijn mentor belde mij bijna iedere week op. Zo wist hij hoe het met mij ging. Als ik vragen had, mocht ik ook de leraren mailen. Dan kreeg ik heel snel antwoord.”

Roosje, 15 jaar, Cystic Fibrosis

“

“Door een val van de ladder stortte mijn wereld in. Dankzij de hulp van de consulent OZL en de begeleiding van school heb ik toch deel kunnen nemen aan het examen en.... geslaagd!”

Willem, 17 jaar, botbreuk

Op de website van Ziezon staat informatie over een groot aantal ziektebeelden, bedoeld voor leraren met een zieke leerling in de klas. De informatie is samengesteld door consulenten OZL, verbonden aan het Netwerk Ziezon, en goedgekeurd door artsen uit betrokken ziekenhuizen.

Netwerk Ziezon
ziek zijn & onderwijs

Ziezon Magazine is een eenmalige uitgave van
Ziezon, landelijk netwerk ziek zijn & onderwijs.

ziezon

MAGAZINE

www.ziezon.nl

Netwerk Ziezon ziek zijn & onderwijs

Adres: Maanweg 174, 2516 AB Den Haag

Tel: 070 - 315 41 00 | netwerkziezon@onderwijsontwikkeling.nl